

Împrejurările viziunii mistice

Sufăr adesea de insomnie. În timpurile normale obișnuiesc să mă lupt cu ea prin metode psihologice, pe care experiența mi le-a arătat a fi extrem de eficiente. De pildă: recapitulez diverse teorii filozofice, fizice sau matematice, ori probleme de șah – acest joc îmi plăcea foarte tare în prima tinerețe, ajungând chiar la rezultate care depășeau nivelul mediu –; într-un cuvânt, o serie de idei complicate, dar lipsite de orice interes personal sau afectiv. Aceste mijloace, pe care în general le folosesc cu bune rezultate pentru a-mi îmblânzi somnul rebel, dau greș atunci când sufletul îmi cade pradă unei emoții adânci, persistente, sfâșietoare, deoarece e limpede că nu le pot folosi dacă rațiunea și imaginația trec în planul al doilea, după chestiunile afective și sentimentale care mă frământă. De aceea, când realmente sunt stăpânit de astfel de preocupări, insomnia nu-și mai găsește leacul și doar oboseala fizică să fie în stare să mă biruie, la ceasuri foarte înaintate, spre dimineață, și pentru un scurt răstimp. Ei bine, la Paris insomnia a fost starea aproape normală a nopților mele îngrozitor de triste. Pe acestea le petreceam scormonindu-mi creierii dacă am făcut bine sau nu lăsându-mi fiicele de izbeliște și fugind la Paris; cum să mă descurc, să câștig un ban și să ies din situația umilitoare în care mă găseam; în ce fel să le scot din Spania pe fiicele mele, întreaga familie și, apoi, dacă reușesc să o fac, cum să-i întrețin pe toți în străinătate (tocmai eu, care trăiam din pomană)? De asemenea, parcurgeam în minte întreaga desfășurare a vieții mele: vedeam cât de fără teme era satisfacția aceea nătângă față de mine

însumi, în mrejele căreia viețuisem până atunci; simțeam într-un mod extrem de dureros neliniștea incurabilă și instabilitatea spirituală care sporeau în sufletul meu zi după zi. Nu rareori mă sculam din pat, incapabil să mai suport fie și numai o singură clipă insomnia, stând nemișcat în așternut și mă apucam să umblu în lung și-n lat prin apartament. Treceam febril dintr-o cameră într-alta, luam câte o carte la nimereală, dar îndată îmi cădea din mână. Mă mai întremam nițel doar atunci când deschideam ferestrele rămânând, în ciuda frigului, ceasuri întregi dinaintea lor și contempnam de acolo – locuiam la ultimul etaj, al optulea – masa enormă a Parisului, cu Montmartre undeva, în fund, și lumina turnului Eiffel.

Începusem, la noroc, unele demersuri, ca să le scot pe fiicele mele din Spania prin intermediul Ambasadei Angliei. Dar n-a ieșit nimic. Nu m-am lăsat și am început altele, de data aceasta prin intermediul Crucii Roșii Internaționale. Dar nici până astăzi n-am primit vreun răspuns. Curios e faptul că aceste eșecuri nu m-au întristat la culme, deoarece nesfârșitul dor de a-i revedea pe ai mei se ostoia în mare măsură din două considerente: primul, fiindcă primeam cu regularitate scrisori de la Madrid – printr-o terță persoană –, care mă linișteau în privința stării de sănătate și financiare a alor mei (le lăsasem o sumă considerabilă de bani); și al doilea, fiindcă, văzând în ce hal de sărăcie trăiam, gândul că va trebui la un moment dat să fac față, fără nici o lețcaie, necesităților vitale a opt persoane, la Paris, mă îngrozea pur și simplu. Așa stând lucrurile la sfârșitul lui ianuarie 1937, soarta îmi schimbă pe neașteptate situația.